

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

2 In quo Prædicamento sit hæc præsentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

quæ in re ipsa sit. Vnde simili argumento concludimus, substantiam distingui ex natura rei à natura, & unionem humanitatis ab ipsa humanitate & motum localem à mobili, & figuram à quantitate, & sic de aliis modis. Vna sola superest difficultas: quia hinc sequitur, corpus Christi mutari, cum consecratur, quod D. Thom. & Theologi negare videtur. Sed de hac re propria quaestio est inf. instituenda: Nunc breuiter dico, non mutari mutatione, qua aliquid deperdat, sed qua aliquid tantum acquirat.

Dico quarto, hæc præsentia non est res omnino realiter distincta à corpore Christi, sed solum modus eius. Probatur primo, quia nõ est necessaria alia distinctio, imo neque intelligi potest, rem fieri præsentem præsentia entitatiua, per aliam rem à se distinctam, vt, inductione facta in rebus omnibus, facile videri potest. Et ratio non est alia, nisi quia hæc præsentia est tam intima, & propria cuiusque rei, vt maiorem distinctionem non patiatur: sicut ergo figura propter eandem causam non potest intelligi realiter distincta à quantitate: ita neque hæc præsentia à re præsentis, quia non aliter fit præsens, quam exhibendo se ipsam. Deinde ita declaro: quia, vt ex metaphysica constat, nullum prædicamentum asserit per se entitatem suam, distinctam ab omnibus reliquis, nisi substantia, quantitas aut qualitas: reliqua autem omnia sunt modi istorum: hæc autem præsentia non est substantia quatenus à substantia corporis distinguitur, vt per se manifestum est, an vero sit modus substantialis, infra dicam: hic enim non refert, quia, licet esse huiusmodi, non esset res omnino distincta à substantia, sed modus: quod attem non fit etiam quantitas, per se notum est, nam potius est intellectu difficillimum, quomodo quantitas secum admittat hanc præsentiam, vt ex sequentibus constabit. Denique hæc præsentiam non esse qualitatem aliquam constat, & ex effectu formali eius, quia solum facit, corpus esse hic, vel alibi, hic autem non est effectus qualitatis: tum præterea, quia omnis qualitas, quæcunq; illa esse fingatur, est indifferens ad hanc præsentiam, & potest illam mutare, & nunc esse hic & postea alibi, quod repugnat formali præsentia, vt sic. Tandem hæc præsentia acquiri potest, sine alteratione corporis per solum quasi localem mutationem, nõ est ergo qualitas, atq; adeo neq; entitas omnino realiter à corpore distincta, sed tantum modus eius.

SECTIO II.

Quid proprie in specie sua, & cuius prædicamenti sit hæc præsentia.

Prima opinio esse potest, hæc præsentiam reuocari ad prædicamentum substantia, non vt substantiam integram, neque vt partem, sed vt modum substantialem. Quam opinionem aliqui tribuunt D. Thomæ, eo quod quaestione seq. arti. 3. & 4. dixerit, corpus Christi esse hic per modum substantia, & eodem modo citari potest Conc. Trid. quia dixit, corpus Christi esse hic substantialem. Et deinde explicari potest, quia corpus Christi sit hic per transubstantiationem: ergo acquirat aliquid substantialem: & non acquirat, nisi hunc modum, ergo. Denique corpus Christi succedit hic, loco substantia panis, & supplet vicem eius, substans accidetibus sine imperfectio: sed hoc totum est munus substantia: substare enim accidentibus, proprius modus substantia esse videtur: erit ergo modus substantialis.

Secunda sententia esse potest, hæc præsentiam esse relationem, ita significat Scotus, d. 10. q. 1. art. 1. & d. 11. q. 1. art. 1. 2. & 3. Vbi hæc præsentiam vocat respectum extrinsecus aduenientem, quem solum dicit fieri in corpore per actionem cõsecrandi. Sed, vt videbimus, Scotus solum differt in modo loquendi. Alia via tenet hæc sententia Durand. d. 11. q. 1. vbi dicit, hæc solum esse præsentiam ordinis, & ita illam

ponit solum in quadam relatione ordinis corporis Christi ad species, ratione cuius ita se illis exhibet, vt sine sui mutatione, possit in illis & per illas, aut vbi-cunq; illæ fuerint, operari: sicut alias dixit, angelum esse in loco, vel vbiq; per præsentia ordinis, aut Christi animam descendisse ad inferos solum per eandem præsentiam. Præterea Caietan. q. 79. art. 6. sentit esse sacramentale corporis Christi, relatiuum esse: tribui etiam solet hæc opinio Capreol. d. 10. q. 1. art. 3. ad 3. Durand. contr. 2. conclus. sed immeritò, vt videbimus.

Tertia sententia esse potest, hæc præsentiam esse actionem corporis Christi circa species, quas effectiue sustinet, vt per se sint: sicut spiritualis substantia dicitur esse præsens corpori per actionem, vel operationem, quam circa illud exhibet, & eius præsentia nihil aliud esse videtur, quam eius actio vel operatio: sic ergo existimari potest in præsentis, quia Christus est præsens speciebus modo indiuisibili, & quasi spiritali & angelico, cum non sit modo quantitatio, sed totus in toto, & totus in qualibet parte.

Dicendum est primo, hæc præsentiam non adde-re corpori Christi modum aliquem substantialem, qui ad prædicamentum substantia reuocari possit. Hæc conclusio est communis Scholasticorum, vt existimo: omnes enim fatentur, quicquid est in hoc sacramento, præter substantiam Christi, quod pertinet ad modum existendi hic, esse accidens in corpore Christi. Dicunt verò quidam, esse accidens prædicabile seu in modo prædicationis, non verò prædicamentale, seu in essentia sua. Hoc autem est contra sensum Theologorum, vt constabit facile legenti eorũ scripta, & ex his, quæ tam hic, quam infra disputantes de transubstantiatione, asseremus. Et ratione patet, quæ primo sumi potest ex ratione modi substantialis: est enim de ratione huiusmodi, vt ad compositionem, seu ad complementum substantia intrinsece pertineat: quia si substantia est in suo genere omnino integre completa, & constituta, omnis modus illi adueniens est prorsus extra rationem substantia, quod potest inductione facta facile suaderi. Vnio enim, verbi gratia, formæ cum materia, modus substantialis est: quia intrinsece concurret ad compositionem naturæ: substantia similiter est modus substantialis, quia intrinsece pertinet ad cõstitutionem personæ. Vnde in humanitate Christi, vt vnio effectus substantialis modus, necessarium fuit, vt illa median te fieret alius modus compositionis personæ: & contrario verò extensio, verbi gratia, localis, & omnis alius modus similis, non est substantialis, quia iam nõ pertinet ad constitutionem substantia in suo genere est ergo illud de necessitate, & essentia talis modi. Et ratio est per se nota, quia, nisi modus sit huiusmodi, non est, cur magis pertineat ad substantiam, quam omnes modi aliorum prædicamentorum: loquere enim de modo pertinente ad substantiam in factò esse vt ablineam ab ipso fieri, vel productione substantia, quam etiam multi vocant substantialem modum. Quod, si verum est, etiam id habet, quatenus aliquo modo constituit substantiam, seu ad illam terminatur. Sed hæc disputatio nunc nostra non refert, quia hic modus præsentia non est fieri substantia, sed afficit substantiam in factò esse. Quod autem modus sic afficiens substantiam non pertineat aliquo modo ad complementum, vt substantialis esse: probatur, quia corpus Christi tam plene constitutum, & integrum substantialiter est in celo, sine hac præsentia, sicut in sacramento.

Item, in nulla alia re sola præsentia pertinet ad cõplementum substantia eius (de rebus creatis loquor) vt patet in præsentia angeli, & in præsentia, quam corpus Christi habet in celo. Deniq; ipsum nomen præsentia hoc denotat, quod non constituit rem existẽtem, sed rem, quæ iam existit, facit præsentem localiter, vel quasi localiter, vt ita dicam. Secundo probatur

Hæc præsentia solum est modus præsentia Christi.

Secundum opinionem Scoti.

Contra Trid.

Alii esse relationem.

Durand.

Alii esse actionem qua Christus sit species ut per se sint.

Prima opinio præsentia hæc non est modus substantialis.

tur conclusio, quia tria possunt intelligi in corpore sub speciebus. Primum est, quod est intime in illis, & realiter indistans ab illis. Et de hoc manifestum est, non posse esse substantialem modum, id est, pertinentem ad predicamentum substantiae, sicut patet à simili, in Angelo, & in quantitate: cuius praesentia non pertinet ad quantitatem, sed ad Vbi. Item, quia haec praesentia, quo ad hoc per mutationem quasi localem mutatur, sine substantiali mutatione, ut statim explicabitur, etiam in Corpore Christi, quando in hoc sacramento eleuatur, aut circumfertur. Secundum, quod in hoc sacramento intelligitur, est quidam indiuisibilis modus existendi corporis Christi, quia est totum in totis, & totum in qualibet parte specierum. Et hoc non magis potest esse modus substantialis, quam praecedens: quia haec in re non sunt duo, sed tantum conceptu, per modum genericum, & specificam rationis: illa enim ratio praesentiae, communis est ad indiuisibilem & diuisibilem praesentiam: & in corpore Christi, prout hic existit, illa praesentia constituta est in specie praesentiae indiuisibilis, quam specificationem infra sum latius explicaturus. Si ergo praesentia illius corporis non est substantialis modus neque talis praesentia substantialis modus erit: sicut in Angelo praesentia indiuisibilis, quam habet in loco, non est modus substantialis, tum, quia nullo modo constituit substantiam Angeli, tum etiam, quia hic modus facile transmutatur, cum tamen Angelus substantialiter immutabilis sit. Vnde, ad hoc magis explicandum, aduertendum est, duo posse in Angelo considerari. Vnum est, esse substantialiter indiuisibilem. Et hic modus est substantialis, & essentialis in Angelo. Alterum est, esse in loco, seu praesentem modo indiuisibili. Et hoc est accidentale, & amitti potest, vel mutari per modum localem: sicut è contrario in substantia corporea esse substantialiter extensam in se, est modus substantialis & immutabilis: esse autem extensam in loco, seu in praesentia ad locum, est accidentale: corpus autem Christi in hoc sacramento, non participat indiuisibilitatem substantialem Angeli, nec caret substantiali extensione: hoc enim contradictionem implicat, quia substantialis extensio, est de intrinseco conceptu substantiae materialis, ut infra dicam: participat ergo solum modum indiuisibilis praesentiae, qui accidentalis est in proprio subiecto, scilicet, in substantia spirituali: ergo multo magis in inferiori, à quo participatur: proprietates enim connaturales superiori naturae, non participantur ab inferiori, nisi medio accidente praesertim si talis proprietates accidentalis sit. Confirmatur, quia etiam quantitas Christi participat hunc modum praesentiae & tamen non participat modum substantialem. Denique hic modus opponitur directe modo existendi in loco diuisibiliter, seu accidentaliter: ergo est accidentalis, sicut ille, sunt enim eiusdem ordinis. Tertio considerari potest in corpore Christi modus vniouis ad species sacramentales. Et hic videri posset substantialis, sicut in anima rationali informantem corpus, quamuis praesentia ipsa quasi localis, non sit modus substantialis, tamen modus vniouis ad corpus est substantialis. Sed neque hoc dici potest in praesentia, quia in corpore Christi reuera nullus est talis modus vniouis, qui sit aliquid in ipso, praeter praesentiam & actionem, per quam talis praesentia fit, quae non potest magis esse substantialis, quam ipsa praesentia: tum praeterea, quia, etiam si admitteremus talem modum vniouis, ille non potest esse substantialis, utrumque vero ostendam sectione sequenti. Nec D. Tho. in 1. sent. citatus huic contradicit assertioni: aliud est enim, Christum esse hic per modum substantiae, aliud est, esse per substantialem modum: hoc enim posterius est falsum, ut ostensum est: prius tamen est verum: tantum enim significat, modum illum, quamuis accidentalis sit, esse tamen proportionatum substantiae, secundum rationem suam, seu

afficere illam modo accommodato substantiae, ut sic, non prout natura quantitatis requirit, sicut Angelus est praesens per modum substantiae, non autem per substantialem modum. Et idem dici potest de illo termino, substantialiter, quo vsus est Con. Trid. quamuis propria mens Concilij solum fuerit dicere: totam substantiam Christi vere esse hic praesentem. Caetera, quae in illa prima opinione dicebantur, nullius sunt momenti, ut ex dicendis patebit.

Dico secundo: Haec praesentia non est propriae ratio predicamentalis, seu secundum esse, ita docuit Capreol. in 4. d. 10. q. 1. ad argumenta Aureoli, contra 1. concl. & Caiet. fortasse non contradicit sed intendit, quod in vltima conclusione dicam: Scotus etiam in re non dissentit, sed solum in modo loquendi: ille enim omnes modos absolutos, qui per aliquam habitudinem à nobis explicantur, extrinsecos respectus vocat, ut modum vniouis humanitatis cum Verbo, & Vbi quantitatis: quibus exemplis hic vtitur. Probatur autem conclusio, quia haec in primis non potest esse relatio rationis, quia ostensum est, hanc praesentiam esse aliquid reale: Deinde nec potest esse relatio realis: primo, quia est fundamentum relationum realium propinquitatis & distantiae, quae sine mutatione terminorum resultant in corpore Christi, facta in eo haec praesentia: illa autem nullum habet fundamentum, ex quo resultet, sed potius per se fieri potest propria actione seu mutatione, ut etiam Scotus concedit, & ex sequentibus constabit. Rursus non habet terminum realem, à quo essentialiter pendat: nam maxime à speciebus: at vero licet de facto destructis his speciebus, Corpus Christi amittat hanc praesentiam, tamen non est id essentialiter: posset enim Deus, destructis speciebus, immutatam conferre Corpus Christi, vel sub aliis speciebus, vel sub nullis: nulla enim repugnantia vel contradictio in hoc intelligitur, sicut videre licet in duobus corporibus, si diuina potentia intime sibi inuicem praesentia per penetrationem constituantur. Item, in praesentia quam Angelus habet in caelo, & in omni alia simili: licet enim, quoad relationem mutam, quam ego, ad tollendam æquiuocationem, voco relationem intimam propinquitatis) manere non possit vnum sine alio, tamen, quoad intrinsecum modum praesentiae, quem res habet, quamdiu non mutatur, seu quem intrinsecere requirit, quando mutatur localiter, nunquam vna res pendet ab alia, cui est propinqua: ergo haec praesentia nullam habet proprietatem vere relationis realis. Et confirmari potest exemplo praesentiae & quantitatis, & praesentiae Angelicae, quae sine dubio relationes vere dici neutiquam possunt. Neque contra hanc conclusionem aliquid in secunda sententia assererebatur, quod responsum postulet. Quod autem Durandus dicebat de praesentia ordinis, non solum falsum, sed erroneum est, sicut exempla, quae adducit de descensu ad inferos, per solam praesentiam ordinis, & de vbi quantitate Angelorum, error è sunt, ut ex propriis locis constat. In praesenti vero destruit Durand. veritatem realis praesentiae & realis sumptionis Corporis Christi in hoc sacramento: quia illa praesentia ordinis, tantum requirit praesentiam secundum virtutem, & efficaciam, non secundum rei entitatem & substantiam. Vnde, si Corpus Christi, existens tantum in caelo per essentiam & substantiam suam, haberet sufficienter virtutem applicatam ad operandum in terra, vel in quolibet corpore distate, sine sui mutatione, diceretur illo modo, esse praesens omnibus rebus praesentia ordinis: ergo, si tantum hoc modo existit in hoc sacramento, non est verum, esse in eo substantialiter, & reuera indistans à speciebus, per entitatem suam, sed satis erit, quod habeat applicatam virtutem: quo modo probabile valde est, esse etiam in baptismo, & in aliis sacramentis, quia, ut supra dixi, probabile est, in omnibus, & cum omnibus immediate operari, illa ergo sententia Durandi in hoc sentit

sentu heretica esse: si autem quolibet alio modo eam interpretetur procedent rationes facta.

Dico tertio: Hæc presentia non est actio aliqua corporis Christi circa species. Probatur, nam interrogatum quænam actio sit: dicunt aliqui, esse actionem, qua Christus eleuat species veluti in actu primo, vt tunc proximum instrumentum gratiæ. Sed hæc tantum sunt voces, quia illa nulla actio est circa species: quia si est actio, aliquid operatur: Christus autem nihil operatur in speciebus, quo in actu primo eleuentur, quia vt supra de sacramentis in genere dixi, hæc instrumenta nullam virtutem inhererentem recipiunt, quæ sit per modum actus primi: dicuntur ergo species esse eleuatae solum, quia præsentem continent Christum, ratione cuius habent paratum concurrendi proportionatum ad efficiendam gratiam. Alij dicunt, hanc actionem esse, qua corpus Christi effectiue sustentat accidentia vt per se sunt, & hæc actio est possibilis & probabilis, vt dicam dubio sequenti: tamen est incerta, cum tamen presentia certissima sit: quod est aliquod indicium, actionem non esse presentiam ipsam. Deinde certum mihi est, talem actionem non esse necessariam ad presentiam, quia licet Deus conseruet species separatas, medio corpore Christi, tamen posset seipso, immediate conseruare, corpore Christi immutato manente: hoc enim nõ repugnat, cum intellectus optime concipiat duas res sibi inuicem presentes, seu intime propinquas, sine mutua actione: ergo signum est, presentiam non esse actionem. Præterea illa actio, si est, non est subiectiue in corpore Christi, sed in speciebus: est enim per modum actionis transeuntis, quæ identificatur cum termino: ostendimus autem supra, præsentiam hanc esse in ipso corpore Christi: non igitur est actio ab illo fluens. Deniq; hæc presentia fit virtute, & efficacia verborum: actio autem corporis Christi circa species non fit per actionem verborum: tum, quia ad actionem non est alia actio, tum etiam, quia prius intelligitur verba habere suum effectum, & terminum suæ actionis, & postea subsequi, si quæ est actio inter corpus & species: actio ergo non est presentia.

Obiicit, quia corpus Christi est hic præsens, ratione conuersionis panis in ipsum, vt D. Thom. art. sequenti, & sepe alias loquitur: ergo conuersio est ratio huius presentia: ac vero conuersio est actio, ergo. Confirmatur, quia substantia non est præsens alicubi, nisi aut per quantitatem, aut per actionem, sed corpus Christi, non est hic præsens, ratione quantitatis, quia non est quantitatiue, ergo: Respondetur ad argumentum, cum Scot. d. 10. q. 2. conuersionem esse veluti viam ad hanc presentiam, siue per se primo, siue secundario ad illam terminetur, de quo postea: nõ est tamen ipsa formalis presentia in facto esse: & argumentum clarum est, quia conuersio in instanti transit, presentia aut permanet. Et hoc argumentum obiter et declarat, hanc presentiam non esse passionem aliquam, in corpore Christi receptam, sed terminum illius actionis, quæ fit circa corpus Christi in hoc sacramento, siue illi actioni proprie respondeat passio, siue non: & siue sit terminus primarius siue consequens: presentia enim vt ex ipis terminis clarum est, non dicit aliquid consistens in fieri, sed id, quod permanet & factum est. Ad confirmationem absolue respondeo, negando assumptionem: tamen ob maiorem claritatem, quando aliqua substantia dicitur esse alicubi, duplex respectus potest importari. Primus, qui solet dici transcendentalis, qui consistit in dicto modo presentia, & hoc sensu negauimus illud antecedens: quia substantia non per actionem, sed per se ipsam & modum sibi intrinsicum est, vbiunque est: sic vt quantitas per se ipsam & modum suum, est, vbi est præsens, quamuis extrinseco corpore non circumscriptur, vt in vltima sphaera videre licet. Actio tamen modo dicitur res esse alicubi, id est, in aliquo corpore extrinseco, quod contingit, vel à quo

circumdat. Et in hoc modo dicitur vna res esse in alia, media quantitate: & quando deest quantitas, dicitur metaphoricè esse in alia, vel contingere aliam; media actione, & hoc sensu dici potest corpus Christi esse aliquo modo in speciebus per actionem, qua illas sustentat: de qua inferius dicemus: nunc enim solum agimus de propria & intrinseca presentia.

Dico quarto: Hæc presentia est modus realis corporis Christi, qui ad prædicamentum vbi reducitur, quia maximam proportionem habet cum illo modo quo res est alicubi: ita D. Thom. in 4. d. 10. q. 1. art. 3. q. 1. ad 1. Capreol. lib. 10. q. 1. artic. 3. ad argumenta contra primam conclusionem. Ferrar. 4. contra Gent. c. 63. & idem supponunt omnes authores, qui ratione huiusmodi, simpliciter dicunt, Christum esse in pluribus locis. Hugo Vict. lib. 2. de sacramen. p. 8. c. 11. Bonau. d. 11. ar. 1. q. 1. 2. & 3. Durand. q. 1. Scot. d. 1. q. 1. & 2. Palud. q. 1. Maior q. 4. Gabr. q. 3. & lect. 43. & 46. in Cano. Alanus lib. 1. de Eucha. c. 38. nec solum Scholastici, sed etiam sancti Patres ita loquuntur, vt videlicet in Chrysol. Homil. 24. in 1. ad Corinth. Hom. 16. ad Hebræos, & alijs, quos disput. præcedenti sect. 4. citauimus. Quin etiam fauet Concilium Trid. sess. 13. ca. 1. dicens: Neque hæc inter se repugnant, vt Christus in cælo absideat, iuxta modum existendi naturalem, & vt multis alijs in locis sacramentaliter præsens, sua substantia nobis adsit. Ratione probatur, primo ex dictis, quia cum hic modus realis sit, oportet ad prædicamentum aliquod reuocari, sed ad nullum aliud pertinere potest, vt de sex primis aperte ostendimus, & de tribus alijs, Situ, Quando & Habitu est per se clarum: quia Situs supponit vbi quantitatum, & est modus eius. Quando vero, quia vel est tempus extrinsecum, vel est intrinseca duratio, quæ supponit rem, quæ durat, & ita etiam hic duratio presentia supponit presentiam. Habitus vero est res extrinseca, quamquam respectu specierum fit cum eo aliqua proportio, vt statim dicam. Tantum ergo superest prædicamentum vbi. Quod vero cum eo habeat conuenientiam, ita declaro: quia in corpore existente in loco, præter superficiem ambientem, est modus presentia corporis, vt replentis hoc spatium, qui modus manet mutatis seu fluentibus superficiebus ambientibus, si corpus non mutetur, & corrumpitur, immutato corpore, et si superficies ambiens eadem sit, & in vltima sphaera, quæ non circumscriptur corpore, optime intelligitur hic presentia modus: ita ergo in Christi corpore intelligimus, in time adesse præsens speciebus, & spatio earum, quod ipse replent: hic ergo modus similitudinem habet cum modo locali: quamquam differat à modo proprio quantitatis, quod illa est tota in toto, & pars in parte spatij: Christus autem est totus in toto, & in singulis partibus, vt infra dicemus. Explicari præterea potest, quia in substantia panis duo considerari possunt, alterum est substantia ipsa alterum est modus presentia localis, quem sub speciebus habet: nam, licet per quantitatem dicatur esse in loco, ita, vt repleat & corporaliter occupet illum, tamen propriam presentiam per se ipsam habet, eamque retinere potest per diuinam potentiam destructa quantitate, ipsa substantia in cæteris omnibus immutata manente, & cum eadem propinquitate, vel distantia ad centrum, vel polos: sic ergo in substantia corporis Christi, quæ substantia panis succedit, præter rationem substantia, similis modus considerandus est: & eodem modo explicari potest hæc presentia, per similitudinem, seu proportionem cum presentia Angeli, ad corpus vel spatium in quo existit. Et confirmatur, quia hic modus est fundamentum rationis distantia, & propinquitatis: hoc autem in corporibus fundamentum pertinet ad prædicamentum vbi. Deinde hic modus amitti, & acquiri potest per mutationem, salua rei substantia, & omni qualitate & quantitate, quod etiam accidit corporibus in mutatione loci, ergo.

Presentia hæc reducitur ad prædicamentum vbi. D. Thom. Capreol. Ferrar.

Hugo Vict. Bonau. Durand. Scotus. Paludan. Maior. Gabr. Anus. S. Chry. Con. Trid.

Sed occurrebant hoc loco variae difficultates. Prima, an ratione huius praesentiae, possit Christus dici esse in loco. Secunda, an circumscriptivae, vel definitivae. Tertia, quomodo haec praesentia possit simul esse in corpore Christi, cum praesentia, quam habet in caelo. Sed priores duas difficultates tractat Divus Thomas quaest. sequenti. Tertia vero coniuncta est cum illis: & ideo commodius agemus de omnibus post sectio. 1. disputationis sequentis, intellecta prius specifica ratione huius praesentiae, quam ibi explicabo. lege interim Capreolum d. 10. qu. 1. artic. 2. & 3. in argum. Durand. & Aureol. contra primam conclusionem.

Capreol.

Esse sacramentale Christi si praeter praesentiam communit habitudine ad species.

Dico tandem ultimo in hac quaestione, esse sacramentale corporis Christi in hoc sacramento, praeter hanc praesentiam, connotare habitudinem aliquam ad species, sub quibus continetur. Hanc conclusionem sumo ex D. Thoma q. sequenti artic. 7. Et potest explicari: quia, quando sub speciebus mutat locum vel circumferretur, reuera, mutat illum in se ipsum modum praesentiae, quem hactenus explicuimus: quia alibi est, quam antea, & substantialiter replet diversum spatium, & mutat relationes propinquitatis & distantiae sine mutatione terminorum, & tamen non censetur mutare simpliciter esse sacramentale, quia retinet habitudinem ad eandem species: sicut enim manet idem sacramentum & ex vi eiusdem consecrationis: ita & idem esse sacramentale: ergo signum est, hoc esse sacramentale, non consistere in solo illo modo intrinseco, sed quasi formaliter connotare talem habitudinem ad has species. Quae etiam habitudo variari potest, immutato manente modo intrinseco praesentiae: posset enim Deus mutare has species, & alias loco illarum substituire, corpore Christi eodem modo manente: & tunc mutaretur habitudo ad species vel denominatio ab illis proveniens, & non per absolutam mutationem Christi, sed per mutationem alterius, si specierum, atque adeo sine variatione modi intrinseci praesentiae. Quae autem sit haec habitudo ad species, potest diversis modis explicari. Primo ex Aug. 5. de Trin. c. 10. ut sit habitudo signari ad signum: quia ratio sacramenti in significatione consistit, & Christus semper per eandem species significatur, quando sub illis, & cum illis dicit habitudinem ad eundem effectum sacramentalem, sed haec significatio solum addit relationem fundatam in praedicto reali modo praesentiae corporis, & continentia specierum. Secundo Capreol. & Ferrar. supra explicant per comparisonem, ad praedicamentum Habitus, ad quod dicunt reuocari hoc esse sacramentale, quantum ad hanc habitudinem, quae sicut Habitus est quid extrinsecum, & quodammodo continet hominem vestitum, ita species respectu corporis Christi, quasi extrinsece continent & denominant illud. Tertio explicari potest per relationem intimam propinquitatis: nam licet praesentia non sit relatio, tamen ex illa consequitur, si adit terminus cum proportionata praesentia, hoc igitur esse sacramentale corporis Christi, praeter intrinsecam praesentiam, requirit relationem ad species sibi etiam praesentes. Quarto etiam explicari potest haec habitudo consistere in vera & reali vniione inter corpus Christi, & species: de quo modo, quia hanc habet controuersiam, sectio. seq. inltuemus. Ex his obiter colligitur, hoc esse sacramentale, prout includit haec omnia, non fieri per se primo per aliquam actionem, sed fieri fundamentum praesentiae, inde vero resultare alias relationes, vel denominationes.

Capreol. Ferrar.

Differentia qua est inter praesentiam & propinquitatem ad species explicatur.

Solum posset aliquis quaerere, quare modus praesentiae, qui consideratur in ordine ad locum, vel spatium specierum dicitur esse absolutus, & intrinsecus corpori Christi, modus autem praesentiae, & propinquitatis intimae ad species dicitur tantum esse relatio vel denominatio extrinseca. Respondetur, interrogationem hanc communem esse, tam corporibus,

quam Angelis, & rebus omnibus, quae sibi inuicem sunt praesentes. Ratio ergo breuiter est, quia praesentia rerum inter se supponit modum existendi rei secundum se, & in illo fundatur, & ex illo resultat, & ideo, nisi res, quae sibi sunt praesentes, aliud genus vniionis inter se habeant, ex vi solius praesentiae, solum dicunt talem modum relationis. Et signum a posteriori est, quia mutari potest per solam mutationem alterius extremi, & similiter acquiri: at vero alius modus praesentiae qui consideratur in ordinatae spatium, non habet alium, in quo fundetur, vel ex quo resultet, nec terminum realem, a quo pendeat, & ideo est modus absolutus, & intrinsecus illius rei, quam afficit, & ex genere suo per solam propriam mutationem sui subiecti acquiri & amitti potest.

SECTIO III.

Verum haec praesentia includat realem ac veram vniionem Corporis Christi ad species sacramentalis.

Praesentia vnius rei ad aliam ex vi, ac praecisa ratione sua, solum requirit indistantiam, ac perfectam propinquitatem talium rerum inter se, & hanc praesentiam hactenus explicuimus, quid sit, quoniam certum est, hanc saltem conuenire Corpori Christi, respectu specierum sacramentalium. Nunc ergo inquirendum superest an praeter hanc praesentiam intercedat vniio quoniam n. omnis vniio praesentiam requirit vniobilitatem inter se, non tamen e conuerso, omnia, quae sunt sibi praesentia, sunt inter se vniata.

In qua re prima sententia referri potest, affirmans in hoc sacramento esse veram vniionem inter Christum & species, ineffabilem tamen, & incomprehensibilem. Ita videtur sentire D. Th. in 4. d. 11. q. 1. artic. 1. ad 1. ubi exponit Damasc. lib. 4. de fide c. 1. 4. dicentem: Deum coniunxisse diuinitatem suam pane & vino, & fecisse ea Corpus & Sanguinem suum. intelligendum esse, quantum ad species, quibus Christi Corpus diuinitati vniuitum modo ineffabili coniungitur. Vnde Caiet. hic dicit hunc modum vniionis esse ineffabilem, & a Concil. Lateran. vocari: Continens & coeuenti, & q. 7. a. 6. dicit, inter corpus & species intercedere nexum a solo Deo factum, quod non potest intelligi, nisi de vniione formalis, quia vniio effectiua, de qua postea dicam, non potest a solo Deo immediate fieri, implicat enim repugnantiam: Vt ait autem Caiet. ibi quibusdam rationibus parum efficacibus, quas propterea omitto. In eadem sententia videtur esse Aureol. apud Capreol. d. 10. q. 1. in argumetis scilicet 1. concl. & idem Capreol. ibi q. 2. ad 1. Scoti contra 2. concl. Palud. q. 3. & uterque dicit corpus Christi, licet non sit vniuitum speciebus, sicut potentia acti, vniuitamen tanquam id, quod subiecto accidentium succedit, & inseparabiliter illis coniungitur vera vniione, quae in perfectionem excludit, sic etiam Sotus ibi q. 1. a. 6. dicit, corpus Christi aliquo nexu sub speciebus contineri, idem sentit d. 9. q. 2. a. 1. ad 2. & 4. Scot. & latissime a. 4. post recitatam 3. & 4. opinio. vbi praeter praesentiam localem, requirit vniionem vt corpus Christi contineatur sub speciebus, eo modo, quo continebatur substantia, sed clusa inhaerentia idem sentit Ledel. 1. par. 4. q. 6. a. 4. dub. 5. qui praeter praesentiam, requirit alium modum. Richard. a. 13. pag. 266. §. intelligitur autem, dicit, Ex corpore & speciebus constitutum vnum sacramentum, non solum vt ex signo designato, sed modo nobis ineffabili, & incomprehensibili, & infra dicit: Intimius coniungitur Corpus Christi speciebus quam prius vniueretur substantia panis, non solum ex Dei voluntate, sed ex ipso modo, quo ibi existit: idem a. 14. pag. 301. In eadem sententia est Alanus libr. 1. c. 34. 35. 36. & 37. vbi licet affirmare non audeat se tamen valde propensum ostendit, vt hypotheticam vniionem inter species & Christi Corpus concedat. Bellarminus libro 3. de Eucharistia capite 18. de seq. Ioan. Hessel. libro de Corpore Christi fol. 187. dicit: Corpus